

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (E. Badan-Melnic)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (V. Sîrbu, D. Dughieru, A. Malîi)

D E C I Z I E

24 aprilie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

examinând recursurile declarate de către Serghei Creciun, reprezentat de avocatul Vasile Foltea și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Serghei Creciun împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova privind repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 12 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La data de 01 octombrie 2020 Serghei Creciun a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova privind repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul Serghei Creciun a indicat că, la 14 aprilie 2017 organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție a pornit urmărirea penală în cauza nr. 2017970236 în baza art. 42, 191 alin.(5) Cod penal pe faptul acțiunilor, pretinse a fi ilegale, ale factorilor de decizie din cadrul proiectelor CRING „Cross border Inventory of degraded lands” și „CBC Rur Waste-gestionarea integrată a deșeurilor în raionul Criuleni”.

La data de 07 noiembrie 2017 organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție a pornit urmărirea penală în cauza nr. 2017970697 în baza art. 243 alin. (3), lit. b) Cod penal în privința factorilor de decizie ai Agenției de Implementare a Proiectului „CBC Rur Waste”, SC „Aiper” SA și SC „Euro Truck Trans” SRL care a fost conexată într-o procedură unică cu cauza penală nr. 2017970236.

Prin ordonanța din 03 noiembrie 2017 în cadrul dosarului penal nr. 2017970236 de către ofițerul superior de urmărire penală a Direcției Generale Urmărire Penală a Centrului Național Anticorupție, s-a dispus reținerea administratorului SC „Euro Truck Trans” SRL, Serghei Creciun, acesta fiind recunoscut în calitate de bănuțit de comiterea pretinsei fapte prejudiciabile prevăzute de art. 42 alin.(5), 191 alin. (5) Cod penal.

La 06 noiembrie 2017 reclamantul a fost reținut conform procesului-verbal de reținere, audiat în calitate de bănuț și dânsul a negat vinovăția de comitere a faptei imputate.

Reclamantul a mai comunicat cĂ până la momentul reținerii sale, dar și în procesul de audiere, a făcut declarații detaliate, a prezentat și a solicitat anexarea la materialele cauzei penale a tuturor înscrisurilor confirmative din contabilitatea SC „Euro Truck Trans” SRL, care demonstau caracterul real al serviciilor prestate în temeiul contractului nr. 5/15 din 29 ianuarie 2015, încheiat cu SC „Aiper” SA și absența elementelor infracțiunii care i se imputa.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție din 08 noiembrie 2017, în cadrul dosarului penal nr. 2017970236, a fost pus sub învinuire pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 243 alin.(3) lit. b) Cod penal și, în aceeași zi, a fost audiat în calitate de învinuit.

Potrivit părții reclamante, procurorul a depus la judecĂtorul de instrucție un demers prin care a solicitat aplicarea arestului preventiv pe un termen de 30 zile, deși declarațiile și probatoriul prezentat de învinuit demonstau lipsa în acțiunile sale a elementelor infracțiunii, precum și lipsa temeiurilor de aplicare a măsurii preventive.

La 08 noiembrie 2017 judecĂtorul de instrucție a admis parțial demersul procurorului și a fost aplicată măsura preventivă - arestul la domiciliu pe un termen de 20 zile.

La fel, reclamantul a menționat cĂ, prin încheierea din 10 noiembrie 2017 judecĂtorul de instrucție a respins, pe motive formale, cererea apărării privind aprobarea unui grafic special de ieșire pentru a însoți copilul minor de la domiciliu spre gimnaziul din sat, iar prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 noiembrie 2017, încheierea indicată anterior a fost casată, iar dânsul a fost eliberat, fără aplicarea măsurii preventive.

În continuare, reclamantul a mai invocat cĂ la 22 iulie 2020 procurorul s-a adresat cu un demers prin care a solicitat aplicarea măsurilor asigurătorii asupra bunurilor imobile ale reclamantului în valoare de 406.229 lei, iar prin încheierea judecĂtorului de instrucție din 25 iulie 2020 demersul a fost admis, însă pe 26 august 2020 încheierea nominalizată a fost contestată cu recurs la Curtea de Apel Chișinău pe motivul ilegalității acestei hotărâri.

Sușține cĂ, prin cererile din 18 mai 2019 și 24 august 2020 Procuraturii Anticorupție i s-a solicitat sĂ ofere informații oficiale despre evoluția anchetei în dosarul penal nr. 2017970236, fiind constatat caracterul îndelungat al cercetărilor, însă prin răspunsurile din 27 mai 2019 și 25 august 2020 procurorii au invocat motive formale pentru a justifica caracterul îndelungat al investigațiilor.

La 03 septembrie 2020 Serghei Creciun formulat o cerere motivată, prin care a solicitat scoaterea de sub urmărire penală și anularea măsurilor asigurătorii aplicate pe bunurile imobile, iar prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție din 18 septembrie 2020 s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Serghei Creciun în dosarul penal nr. 2017970236, din motivul lipsei în acțiunile sale a elementelor infracțiunii și anularea măsurilor asigurătorii aplicate pe bunurile imobile.

Consideră cĂ, din data de 18 septembrie 2020 a dobândit dreptul de a cere aplicarea prevederilor Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Din perspectiva părții reclamante, ținerea persoanei sub învinuire este, de drept, o

acțiune de tragere a persoanei la răspundere penală, iar acest raționament rezultă din prevederile art. 3 al Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 și din pct. 8 al hotărârii Curții Constituționale nr. 26 din 23 noiembrie 2010.

A relevat că, în perioada care a succedat momentului pornirii urmăririi penale era obligat de a se prezenta la citații, de a participa la diverse acțiuni procesuale planificate de organul de urmărire penală, pe parcursul anchetei penale în dosarul penal nr. 2017970236 a fost reținut și arestat ilegal, în absența temeiurilor justificative, a fost privat de posibilitatea participării la procesul educațional al copilului său minor, inclusiv la procesul de asigurare a securității acestuia prin însoțirea la instituția de învățământ în perioada 6 noiembrie 2017 – 14 noiembrie 2017, precum și a fost pus în situație să aibă temeri pentru proprietatea sa, urmare a aplicării măsurilor de asigurare prin încheiere judecătorească.

Opinează că, circumstanțele expuse în cererea de chemare în judecată denotă că i-a fost încălcat dreptul fundamental de a nu fi urmărit penal, în lipsa unei fapte infracționale și prejudiciabile, dreptul la libertate și siguranță, precum și dreptul la protecția vieții private.

Menționează că, din cauza acțiunilor ilegale, a suferit un prejudiciu moral și material considerabil, determinat, inclusiv, de necesitatea deplasării la sediile organului de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție și procurorilor în Procuratura Anticorupție în procesul anchetării, precum și angajării avocatului în vederea acordării asistenței juridice în legătură cu acuzațiile de comiterea pretinselor fapte prejudiciabile, iar suferințele psihice provocate urmează a fi compensate prin acordarea unor despăgubiri.

Relatează că, bucurându-se în familie și societate de reputație impecabilă, a suferit grav în urma acțiunilor arbitrare ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii, iar din aceste considerente despăgubirea adecvată pentru suferințele morale provocate constituie suma de 200.000 lei, cu titlu de remediu pentru compensarea prejudiciului moral cauzat.

Invocă că, pe parcursul cercetărilor în cadrul procesului penal, i-au fost create obstacole morale și fizice, pierdere de timp, energie, stres și suferință psihică în perioada aflării în izolatorul de detenție preventivă al Centrului Național Anticorupție, în perioada cât proprietatea sa a fost sechestrată și în perioada aflării sub urmărire penală. Indică că, la faza de urmărire penală nu a avut parte de o anchetă eficientă, așa cum este aceasta definită de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în practica sa constant, iar această constatare se impune reieșind din considerentele că, plângerile și cererile prin care se solicita anexarea probatoriului care demonstra lipsa elementelor faptei infracționale, arbitrar incriminate, depuse la Procuratura anticorupție până în anul 2020, rămâneau fără o examinare adecvată.

Reclamantul solicită instanței de judecată ca la aprecierea întinderii prejudiciului moral care urmează a-i fi compensat, în legătură cu violarea art. 5, 6, 8 CEDO și art. 1 Protocolul 1 CEDO în faza de urmărire penală, instanța de judecată urmează să ia în considerare faptul:

- că i-a fost imputată neîntemeiat comiterea faptelor prejudiciabile prevăzute de art. 42, 191 alin. (5); 243 alin.(3) lit. b) Cod penal, care se sancționează cu închisoare de până la 15 ani;

- că în perioada 6 noiembrie 2017 – 14 noiembrie 2017, cât a fost reținut și s-a aflat ilegal sub arest, a fost în imposibilitate să asigure copilului deplasarea zilnică, în siguranță, la gimnaziu;

- că perioada 25 iulie 2020 – 18 septembrie 2020, avea o stare de neliniște în legătură cu faptul aflării ilegale a proprietății sale sub sechestru instituit de procurori;
- că perioada îndelungată a procedurilor care s-au finalizat cu emiterea ordonanței de scoatere de sub urmărire penală, 06 noiembrie 2017 – 18 septembrie 2020, l-au exclus forțat din circuitul profesional pe reclamant;

- că, în consecință, acțiunile agenților statului au constituit o imixiune în activitatea economică desfășurată de reclamant în calitate sa de administrator al „Euro Tuck Trans” SRL, atentând la reputația sa în calitate de persoană fizică cu abilități manageriale și plasând activitatea întreprinderii pe care o gestiona în lista societăților cu risc coruptibil;

- că după scoaterea de sub urmărire penală, procurorii care au condus urmărirea penală ori procurorul ierarhic superior nu a adus scuze oficiale în numele statului în conformitate cu prevederile art. 12 al Legii 1545.

Solicită reclamantul încasarea din contul statului Republica Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției sumei de 200.000 lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat a cheltuielilor suportate pentru asistența juridică în procesul penal nr. 2017970236 în mărime totală de 20.000 lei și compensarea cheltuielilor de asistență juridică, suportate în legătură cu intentarea prezentului proces civil în sumă de 5.000 lei.

Prin hotărârea din 04 iulie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a admis parțial acțiunea civilă înaintată de către Serghei Creciun. S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Serghei Creciun suma de 20.000 lei în contul reparării prejudiciului moral cauzat în cauza penală și 4.000 lei pentru compensarea cheltuielilor de asistență juridică. În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

Prin hotărârea suplimentară din 21 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Serghei Creciun suma de 20.000 lei cu titlu de reparării prejudiciului material, cauzat în cauza penală.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la 07 iulie 2022, în termenul stabilit de lege, Serghei Creciun a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 04 iulie 2022, solicitând admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

La data 25 iulie 2022, în termenul legal, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat apel asupra hotărârii instanței de fond, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 12 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău au fost respinse apelurile declarate de Serghei Creciun și Ministerul Justiției al RM și a fost menținută hotărârea din 04 iulie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Instanța de apel a constatat cu certitudine faptul că Serghei Creciun s-a aflat în arest la domiciliu pe parcursul a 8 zile, fiind în calitate de bănuț și apoi învinuit în cadrul cauzei penale, pornită în baza unor probe acumulate de organul de urmărire penală, potrivit ordonanței din 14 aprilie 2017, iar prin ordonanța din 18 septembrie 2020 a fost scos de sub urmărire penală, pe motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive unei infracțiuni.

Astfel, la caz, instanța de apel a reținut că temeiul în baza căruia Serghei Creciun a fost scos de sub urmărire penală, este prevăzut la art. 275 pct. 3) CPP și reprezintă un temei de reabilitare prin prisma art. 284 CPP și în temeiul art. 6 lit. b) din Legea nr.

1545- XII din 25 februarie 1998, ultimul este în drept de a-i fi reparat prejudiciul, or prin aflarea acestuia în arest la domiciliu pe parcursul a 8 zile, lui Serghei Creciun i-au fost încălcate drepturile fundamentale garantate de art. 5 CEDO – Dreptul la libertate și siguranță.

Cu referire la cerința reclamantului privind încasarea prejudiciului moral, instanța de apel a apreciat că suma de 20.000 lei este una rezonabilă și echitabilă în raport cu suferințele psihice ale reclamantului cauzate prin atragerea ilegală la răspundere penală, totodată apreciind că suma de 200.000 lei sub forma prejudiciului moral pretins este una inequitabilă, cuantumul prejudiciului moral pretins de către reclamant fiind disproporțional și mărit în raport cu circumstanțele stabilite în speță.

Instanța de apel a respins alegațiile Ministerului Justiției al Republicii Moldova, precum că acțiunea este neîntemeiată, întrucât ilegalitatea actului procedural n-a fost constatat și prevederile art. 3 și 6 din Legea nr. 1545 sunt indisolubile, or, deși la caz nu a fost constatăta ilegalitatea nici a unui act procedural ale organului de urmărire penală, totuși aplicarea măsurii în ordinea prevăzută la art. 165 și art. 186 CPP cu constatarea ulterioară a unui temei de reabilitare, acordă dreptul la despăgubiri persoanei vătămate.

Cu referire la solicitarea reclamantului Serghei Creciun privind încasarea prejudiciului material în mărime de 20.000 lei, instanțele ierarhic inferioare au dispus admiterea acesteia, pe motiv că reclamantul a demonstrat cu certitudine temeinicia acestor pretenții, prezentând bonul de plată seria XL nr. 145196 din 14 septembrie 2020 (f. d. 3), prin care se dovedește achitarea de către Serghei Creciun a sumei de 20.000 lei în beneficiul cabinetului avocatului Vasile Foltea pentru serviciilor juridice conform contractului de asistență juridică nr. 50/11 din 03 noiembrie 2017, copia de pe mandatul avocatului seria MA nr. 0772172 din 6 noiembrie 2017 (f. d. 19), factura fiscală seria WA nr. 0747592 din 14 septembrie 2020 pentru suma de 20.000 lei (f. d. 77) și Raportul privind activitatea avocatului în dosarul penal nr. 2017970236 (f. d. 76-76 verso).

Instanța de apel a specificat că, deși Ministerul Justiției al Republicii Moldova invocă critici asupra hotărârii suplimentare din 21 decembrie 2022, aceasta nu a fost contestată cu apel de către apelantul-pârât.

Cu referire la alegațiile apelantului Serghei Creciun cu privire la netemeinicia concluziei primei instanțe în partea încasării cheltuielilor de asistență juridică în prezenta cauză în mărime de 4.000 lei, instanța de apel a considerat că cenzurarea cuantumului cheltuielilor de judecată pe care trebuie să le suporte reclamantul a avut loc în mod întemeiat, iar suma încasată de către prima instanță este suficientă, avându-se în vedere și natura litigiului în care s-a prestat asistența juridică.

La 12 iulie 2023 Serghei Creciun, reprezentat de avocatul Vasile Foltea, a declarat recurs împotriva deciziei din 12 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând modificarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu dispunerea încasării în beneficiul lui Serghei Creciun a sumei de 200 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat în cauza penală nr. 2017970236 și a sumei de 5 000 de lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de asistență juridică, suportate în legătură cu intentarea prezentului proces civil.

În motivarea recursului recurentul Serghei Creciun a indicat că instanța de apel, la fel ca prima instanță, au interpretat eronat normele de drept material care reglementează criteriile pentru stabilirea mărimii compensației pentru repararea prejudiciului moral de către instanța de judecată.

Suplimentar, recurentul consideră că concluziile instanțelor ierarhic inferioare cu privire la cuantumul cheltuielilor de judecată suportate în cadrul cauzei civile dispuse a fi încasate în beneficiul său sunt necorespunzătoare circumstanțelor cauzei.

La 14 august 2023 Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei din 12 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii din 04 iulie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material ce țin de repararea prejudiciului cauzat prin pretinsele acțiuni ilegale ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată, în condițiile în care conform art. 3 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, este reparabil prejudiciu material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, tragerii ilegale la răspunderea penală. Astfel, menționează că nu orice acțiuni ale organelor de urmărire penală și judecătorești atrag răspunderea statului, ci nemijlocit cele constatate expres ca ilegale, trebuie să existe fapta ilicită ale organelor. Instanța de apel urma să învedereze expres care anume acte, ce indică ilegalitatea măsurilor întreprinse, este în măsură să justifice răspunderea statului. Or, la materialele cauzei nu există niciun act procedural definitiv și irevocabil prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 12 aprilie 2023 și la 20 iunie 2023 expediată în adresa părților, însă acte confirmate privind recepționarea ei la materialele dosarului lipsesc. Prin urmare, ambele recursuri sunt în termen.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

În conformitate cu prevederile art. XI alin. (1) și (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, art. V, pct.1–9, pct.11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Având în vedere că legea procedural civilă, care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă, recursurile declarate de către Serghei Creciun, reprezentat de avocatul Vasile Foltea și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii acestora, însă procedura de examinare conform noilor reglementări.

În conformitate cu prevederile art. 431 din Codul de procedură civilă examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la art. 440 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de către Serghei Creciun, reprezentat de avocatul Vasile Foltea și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, sunt admisibile.

În conformitate cu art. 440 alin. (3) din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative, în vigoare de la 01 septembrie 2023), dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursuri, în coroborare cu normele de drept aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează asupra respingerii recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și admiterii cererii de recurs depuse de Serghei Creciun, reprezentat de avocatul Vasile Foltea, cu modificarea deciziei din 12 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 04 iulie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea cuantumului prejudiciului moral cauzat în rezultatul urmăririi penale, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. e) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărârea primei instanțe.

Din materialele cauzei rezultă că, prin ordonanța ofițerului superior de urmărire penală PCE al Direcției nr. 4 a Direcției generale urmărire penală a Centrului Național Anticorupție din 14 aprilie 2017, s-a dispus începerea urmăririi penale conform elementelor infracțiunii prevăzute de art. 42, 191, alin. (5) Cod penal pe faptul delapidării averii străine, cu folosirea situației de serviciu cu cauzarea prejudiciului în proporții deosebit de mari (f.d.20-21).

În temeiul ordonanței ofițerului de urmărire penală al Direcției nr. 1 a Direcției generale urmărire penală a Centrului Național Anticorupție, a fost dispusă începerea urmăririi penale conform elementelor infracțiunii prevăzute de art. 243 alin. (3), lit. b) Cod penal (f.d.22-24).

Conform ordonanței de reținere din 03 noiembrie 2017, adoptate de ofițerul de urmărire penală al Direcției nr. 1 a Direcției generale urmărire penală a Centrului Național Anticorupție, s-a dispus reținerea lui Serghei Creciun, adusă la cunoștința acestuia pe 06 noiembrie 2017 (f.d.26-28).

Tot la 06 noiembrie 2017 a fost întocmit și procesul-verbal de reținere a lui Serghei Creciun (f. d. 29-30) și procesul-verbal de audiere a bănuitului Serghei Creciun (f.d.31-34).

La data de 08 noiembrie 2017, prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție a fost dispusă punerea sub învinuire a administratorului Serghei Creciun,

incriminându-i-se săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 243 alin. (3) Cod penal (f.d.35-36).

Prin încheierea judecătorului de instrucție din 08 noiembrie 2017 (f.d.37- 43) s-a admis parțial demersul procurorului cu privire la aplicarea măsurii preventive arestarea preventivă în privința lui Serghei Creciun învinuit în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 243 alin. (3), lit. b) Cod penal și s-a aplicat acestuia măsura preventivă arest la domiciliu [...] pe un termen de 20 de zile, cu calcularea termenului începând cu 06 noiembrie 2017, ora 09.20, până la 26 noiembrie 2017, ora 09.20, cu aplicarea unei serii de restricții și obligațiuni, detaliate în încheierea judecătorească.

Cererea de acordare a permisiunii de părăsire a domiciliului, pentru a însoți copilul la instituția de învățământ, formulată de avocatul Foltea Vasile, în interesele lui Serghei Creciun (f.d.45), a fost respinsă de judecătorul de instrucție, prin încheierea din 10 noiembrie 2017 (f.d.46-47).

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 noiembrie 2017 (f. d. 51-53) a fost admis recursul (f.d.48-49) declarat împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 08 noiembrie 2017, s-a casat integral respectiva încheiere și s-a respins demersul procurorului privind aplicarea măsurii preventive față de Serghei Creciun ca neîntemeiat, eliberându-l imediat din starea de arest la domiciliu [...].

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 25 iulie 2020 s-a admis demersul procurorului în Procuratura Anticorupție și s-a autorizat punerea sub sechestru în cauza penală nr. 2017970236 în scopul recuperării prejudiciului cauzat prin infracțiune, asigurării acțiunii civile, precum și în vederea asigurării executării pedepsei sub formă de amendă, a bunurilor deținute cu drept de proprietate de către învinuitul Serghei Creciun [...] (f.d.61-64).

Împotriva încheierii din 25 iulie 2020 a fost declarat recurs de către Serghei Creciun pe data de 26 august 2020 (f. d. 66-67), iar la 03 septembrie 2020 avocatul Vasile Foltea și învinuitul Serghei Creciun au formulat o cerere față de procurorul-șef interimar al Procuraturii Anticorupție, prin care au solicitat scoaterea imediată de sub urmărire penală a lui Serghei Creciun, administrator al SC „Euro-Truck Trans” SRL, din motivul lipsei elementelor infracțiunilor prevăzute de art. 42, 191, alin. (5) și art. 243, alin. (3), lit. b) Cod penal în cauza penală nr. 2017970236 și anularea măsurilor asigurătorii aplicate la 25 iulie 2020 în privința proprietății lui Serghei Creciun (f.d.68-70).

În temeiul ordonanței procurorului în Procuratura Anticorupție din 18 septembrie 2020, s-a dispus scoaterea integrală de sub urmărire penală a lui Serghei Creciun în cauza penală nr. 2017970236, deoarece în acțiunile acestuia nu se întrunesc elementele constitutive ale vreunei infracțiuni prevăzute de Codul penal, expedierea cauzei penale organului de urmărire penală pentru continuarea urmăririi penale, scoaterea de sub sechestru aplicat la data de 25 iulie 2020 prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana nr. 12-436/2020 a bunurilor deținute cu drept de proprietate de Serghei Creciun [...] (f.d.72-75).

Ordonanța procurorului, de scoatere a persoanei de sub urmărire penală nu a fost contestată cu recurs, fiind definitivă și irevocabilă.

Astfel, reclamantul considerând că la caz, sunt întrunite condițiile răspunderii morale și materiale cauzate în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, a înaintat prezenta acțiunea în baza Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului

cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Completul de judecată conchide că, izvorul pretențiilor reclamantului îl constituie acțiunile organului de urmărire penală, în cadrul cauzei penale nr. 2017970236, pornite în baza art. 243 alin. (3) Cod penal.

În condițiile art. 2 alin.(1) din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, acțiuni ilicite – sunt acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infrațiuni).

În sensul art.3 alin. (1) al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității.

Conform art. 6 al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul: a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare; b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeuri de reabilitare.

În baza art. 2007 alin. (1) lit. a) din Codul civil, prejudiciul cauzat persoanei prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanei responsabile, în cazul condamnării ilegale, tragerii ilegale la răspundere penală.

Din succesiunea celor expuse, rezultă că, în acțiunile lui Serghei Creciu nu au existat nici o infracțiune. Or, se atestă existența unei ordonanțe de scoatere de sub urmărire penală în privința lui Serghei Creciu, învinuit de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 191 alin. (5), art. 243 alin. (3) lit.b) Cod penal.

În acest sens, se rețin și prevederile art. 66 alin. (2) pct. 34) din Codul de procedură penală, conform cărora învinuitul, inculpatul, conform prevederilor prezentului cod, are dreptul: să ceară și să primească repararea prejudiciului cauzat de acțiunile nelegitime ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată.

Potrivit art. 524 Cod de procedură penală, persoanele cărora, în cursul procesului penal, prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală sau ale instanțelor judecătorești, li s-a cauzat un prejudiciu material sau moral au dreptul la despăgubire echitabilă în conformitate cu prevederile legislației cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale instanțelor judecătorești.

În conformitate cu art. 525 alin.(1), (2), (3) Cod de procedură penală, acțiunea pentru repararea prejudiciului poate fi inițiată în termen de trei ani de la data apariției dreptului la repararea prejudiciului conform prevederilor art.6 din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile

ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Acțiunea pentru repararea prejudiciului poate fi inițiată în instanța judecătorească în a cărei rază teritorială domiciliază persoana căreia i-a fost cauzat prejudiciul sau, după caz, succesorii ei, în ordinea procedurii civile, chemînd în judecată statul, care este reprezentat de către Ministerul Justiției.

În temeiul dispozițiilor legale menționate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a stabilit că instanțele ierarhic inferioare just au instituit obligația generală a statului de a repara lui Serghei Creciun prejudiciul material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, or ultimul a fost scos de sub urmărirea penală în temeiul art. 284 Cod de procedură penală, pe motiv că fapta acestuia nu întrunește elementele constitutive a unei infracțiuni, ceea ce constituie un temei al reabilitării persoanei.

În acest sens, s-a constatat cu certitudine că, Serghei Creciun s-a aflat în detenție pe parcursul a 8 zile, dintre care 6 zile – în arest la domiciliu și 2 zile -în izolatorul CNA, fiind recunoscut în calitate de bănuț și apoi învinuit în cadrul cauzei penale, pornită în baza unor probe acumulate de organul de urmărire penală, potrivit ordonanței din 14 aprilie 2017, iar prin ordonanța din 18 septembrie 2020 a fost scos de sub urmărire penală, pe motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive unei infracțiuni. Totodată, i s-au aplicat restricții la folosirea bunurilor imobile deținute prin aplicarea sechestrului.

Temeiul în baza căruia a fost scos de sub urmărire penală, este prevăzut la art. 275 pct. 3) CPP și reprezintă un temei de reabilitare prin prisma art. 284 CPP și în temeiul art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545- XII din 25 februarie 1998, ultimul este în drept de a-i fi reparat prejudiciul, or prin aflarea ultimului în arest pe parcursul a 8 zile, lui Serghei Creciun i-au fost încălcate drepturile fundamentale garantate de art. 5 CEDO – Dreptul la libertate și siguranță.

Conform art. 11 alin. (1) din Legea nr. 1545, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luînduse în considerare gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

Conform art. 2037 din Codul civil, (1) mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. (2) Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luînd în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrîngerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate. (3) La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

În acest context, instanța de recurs menționează că necătând la faptul că instanțele de judecată ierarhic inferioare corect au stabilit că Serghei Creciun este îndreptățit să solicite repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, au dispus încasarea prejudiciului moral în sumă de 20 000 de lei, or, la caz nu a fost constatat și elucidat pe deplin gravitatea și nivelul de suferințe psihice și fizice suportate de Serghei Creciun, în special măsura în care mărimea compensației pentru prejudiciul moral cauzat, să aducă o satisfacție echitabilă recurentului, în special ca consecință a reținerii și aplicării măsurii preventive – a arestului, chiar și pentru 8 zile.

Pentru a elucidă acest aspect, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție subliniază că mărimea concretă a compensației se determină, având la bază unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral și anume criteriul echității, care exprimă că suma adjudecată trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. Potrivit jurisprudenței CtEDO, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca, partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Reținând împrejurările de fapt și de drept elucidate supra, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale, starea de stres și frustrare cauzate lui Serghei Creciun, instanța de recurs va majora cuantumul prejudiciului moral stabilit de prima instanța și instanța de apel în beneficiul acestuia de la 20 000 lei până la 50 000 lei, sumă ce ar compensa suferințele avute și ar constitui o satisfacție echitabilă pentru Serghei Creciun, fiind și una corelativă cu practica judiciară pe cazuri analogice.

Or, în urma reținerii și aplicării măsurii preventive, Serghei Creciun a fost privat de libertate pentru o perioadă de 8 zile, iar prin aplicarea sechestrului asupra bunurilor acestuia, a fost privat de libertatea dispunerii de bunurile sale.

Conducându-se de noțiunea reparării rezonabile, de circumstanțele cazului concret, de personalitatea părților, instanța de judecată este împuternicită de lege să aprecieze cuantumul prejudiciului moral. Cuantumul compensației depinde și de durata menținerii consecințelor vătămării. Instanța de judecată, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, ia în considerație circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul.

În acest context, instanța de recurs consideră că prejudiciul moral în cuantum de 50 000 de lei constituie o sumă echitabilă și suficientă pentru prejudiciul moral suferit de către Serghei Creciun, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale, starea de stres și frustrare cauzată recurentului.

În acest context, instanța de recurs consideră neîntemeiate argumentele Ministerului Justiției, precum că pentru aplicabilitatea prevedilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 și dispunerii reparabil prejudiciu moral cauzat persoanei fizice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, tragerii ilegale la răspunderea penală, ar trebui să existe vreun act procedural definitiv și irevocabil prin care să se stabilească vinovăția organului de urmărire penală. Or, reieșind din prevederile art. 2 din Legea menționată nu este necesară demonstrarea existenței sau neexistenței vinovăției organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată pentru aplicabilitatea Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998. În acest caz este suficient constatarea că prin tragerea la răspunderea penală a lui Serghei Creciun,

acestui i-a fost cauzat un prejudiciu, iar învinuirea imputată nu a fost confirmată și nu a fost constatată existența unei infracțiuni.

Cu referire la pretenția din acțiune privind încasarea cheltuielilor de judecată suportate în prezenta cauză, instanța de recurs consideră că suma de 4000 lei dispusă spre încasare de către instanțele ierarhic inferioare în acest sens, este una rezonabilă și proporțională, la stabilirea cuantumului ținându-se cont de esența prezentei spețe și munca efectiv depusă de avocat.

Instanța de recurs remarcă că părțile nu au contestat hotărârea suplimentară a primei instanțe privind repararea prejudiciului material suportat pe marginea cauzei penale, prin urmare nu se va expune asupra acestei pretenții.

Din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează asupra respingerii recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, admiterii recursului declarat de Serghei Creciun, reprezentat de avocatul Vasile Foltea, cu modificarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, în partea cuantumului prejudiciului moral cauzat.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) și e) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Se admite recursul declarat de Serghei Creciun, reprezentat de avocatul Vasile Foltea.

Se modifică decizia din 12 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 04 iulie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Serghei Creciun împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova privind repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și încasarea cheltuielilor de judecată, în partea pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral, după cum urmează:

Se încasează din contul bugetului de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Serghei Creciun 50 000 (cincizeci mii) lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În rest, decizia din 12 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 04 iulie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă